

DĒL NEIGIAMŪ PALŪKANŪ TAIKĪMO APSKAIĀUOJANT AMORTIZUOTĀ SAVIKAINĀ

Klausimas. Ilgalaikēs gautinos ir mokētinos sumos vadovaujantis 17-ojo VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ (toliau – 17-asis VSAFAS) nuostatomis apskaitoje turi būti registruojamos amortizuota savikaina. Pagal 17-ojo VSAFAS 25, 52 ir 53 punktus, po vienų metų gautinų sumų ir ilgalaikio finansinio įsipareigojimo amortizuota savikaina apskaičiuojama naudojant apskaičiuotų palūkanų normą remiantis rinkoje taikoma palūkanų norma. Apskaičiuotų palūkanų normai nustatyti galima naudoti atitinkamo laikotarpio Vyriausybės vertybinių popierių palūkanų normą. Ar ilgalaikių sumų amortizuota savikaina turėtų būti skaičiuojama esant neigiamai VVP palūkanų normai?

Atsakome. Atkreipiame dėmesį, kad paprastai rinkos palūkanos būna teigiamos, atitinkamai VSAFAS nėra nuostatų nei dėl neigiamų palūkanų traktavimo, nei dėl parodymo finansinėse ataskaitose, nei dėl amortizuotos savikainos skaičiavimo esant neigiamoms palūkanoms. Neigiamomis palūkanomis rinkoje siekiama skatinti vartojimą, todėl jų ekonominė prasmė kiek kitokia – jos tarsi kaina pinigų priimančiam subjektui už jų laikymą („saugojimą“), kas gali būti tapatinama, nors ir netiesiogiai, su banko mokesčiais.

Pažymime, kad vertinant finansinį turtą ar finansinį įsipareigojimą amortizuota savikaina, iš susijusių pinigų srautų siekiama išskirti pagrindinę turto/ įsipareigojimo dalį ir palūkanas ir atitinkamai juos parodyti finansinėse ataskaitose. Palūkanos parodo laiko vertę ir priklauso nuo finansavimo teikėjo prisiimamos rizikos ir yra registruojamos kaip finansinės ir investicinės veiklos pajamos ar sąnaudos. Tokiu būdu registruojant finansinį turtą ar įsipareigojimą amortizuota savikaina, parodoma tikra kiekvienos pinigų srauto dalies vertė. Nustatytu periodiškumu pagal grafiką yra mokama / gaunama pagrindinės įmokos dalis ir palūkanų dalis. Palūkanų dalis, užregistruota kaip pajamos / sąnaudos per visą sutarties laikotarpį, šio laikotarpio pabaigoje turi būti pilnai padengta pinigų srautu.

Tam tikrais atvejais, jei būtų skaičiuojama amortizuota savikaina pritaikius neigiamą palūkanų normą, būtų gauta palūkanų suma, kuri niekada nebūtų sumokėta / gauta, o apskaičiuotos palūkanų pajamos / sąnaudos niekada nebūtų padengtos pinigų įmokomis/ išmokomis. Tokiu atveju amortizuotai savikainai apskaičiuoti pritaikius neigiamą palūkanų normą, finansinėse ataskaitose būtų parodytas neteisingas vaizdas.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, pažymime, kad, finansinio turto, kurio įsigijimo metu nebuvo išleista pinigų, ar finansinių įsipareigojimų, kurių atsiradimo metu nebuvo gauta pinigų, amortizuotai savikainai skaičiuoti neturi būti taikoma neigiama palūkanų norma, nes pagal pinigų srautus nustatant apskaičiuotą palūkanų normą, neigiama palūkanų norma niekada nesigautų. Šiuo atveju manytume, kad amortizuota savikaina gali būti prilyginama įsigijimo savikainai.

Kartu pažymime, kad amortizuota savikaina turėtų būti skaičiuojama taikant neigiamą palūkanų normą, kai tokia norma nustatyta sutartimi ir neigiamas palūkanas padengia pinigų srautai. Tokie atvejai galimi imant ir teikiant paskolas, įgyjant ir išleidžiant skolos vertybinius popierius.